

A lakáselosztás és a lakberek új rendszere

„Kevés jogszabály váltott ki a lakosság körében olyan nagy érdeklődést, mint amelyet a közelmúltban megjelent új lakásügyi jogszabályok keltettek” — írja Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter annak a kötetnek előszavában, amelyet fenti címmel a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó jelentetett meg. A kötet, amelyet népes szerzőgárda írt, dr. Popovics Béla szerkesztésében arra vállalkozik, hogy összefoglalja mindazokat a tudnivalókat, amelyek a július 1-től érvénybelépő új lakáselosztási és lakbérrendelettel összefüggnek. A hat fő fejezetre tagolt könyv felülről és világos formában magyarázza a lakásbérlettel és lakberekkel kapcsolatos valamennyi jogi és gyakorlati kérdést.

Az első fejezet a lakások elosztásával és a lakásbérlettel foglalkozik, így a többi között az igényjogsultsággal, a lakásigénylés módjával, a szolgálati lakásokra vonatkozó rendelkezésekkel, a bérbeadó és a bérlő jogaival és kötelezettségeivel, az albérléssel. A második fejezet a lakásépítési hozzájárulással és a lakás-használatbavételi díjjal összefüggő kérdésekre ad választ, így a díj mértékére, a szociálpolitikai kedvezményekre, azon belül a fiatal házásoknak nyújtott engedményekre, a nem állami lakások használatbavételi díjára. A harmadik fejezet a lakberek, az albérlési és ágybérleti díjak új rendszerét ismerteti, tehát a lakberek mértékét,

az új lakbér kiszámításának módját, a lakbérben való megállapodást, az albérlési és ágybérleti díjak jogos összegét.

A könyv második része a lakáselosztás és a lakberek új rendszeréhez közvetetten kapcsolódó kérdésekkel foglalkozik. A negyedik fejezet a lakbérhozzájárulással, így a többi között a jogosultság feltételeivel, a házastársak vagy bérlőtársak közötti megosztás lehetőségeivel, a hozzájárulás folyósításának módjával, a csökkenés indokaival összefüggő problémákra ad magyarázatot. Az ötödik fejezet az önkéntes társulások új, de sokat ígérő formájával, a lakásszövetkezetekkel ismerteti meg az olvasót, feleletet adva a lakásszövetkezet alakítására, az előtakarékosagra, a tagsági viszonyra s a vele járó jogokra és kötelezettségekre vonatkozó kérdésekre. A hatodik, befejező rész a lakásépítési formákat, az építési kölcsönöket s az ezek esetén adható szociálpolitikai kedvezményeket taglalja, így az egyes lakásépítési formák kölcsön- és kamatfeltételeit, a munkáltatók által nyújtott támogatást, a lakástatarozások pénzügyi kiadásait.

A 37 ezer példányban megjelent kötet hasznos szolgálatot tesz a lakáselosztás és a lakberek új rendszerével hivatalból foglalkozóknak éppúgy, mint a lakosság széles körének.

(m)

JURIJ SCSEBBAK:

Fejezetek Jaropil város krónikájából

Jaropil ukrán városka ebben a században, minden más ukrán városhoz hasonlóan átvészelte az első világháborút, a hetmanok uralmát, majd a német megszállást a második világháború folyamán. A hat fejezet — hat történeti időtartama átviveli az egész kort az októberi forradalomtól napjainkig. A fejezetek nincsenek összefüggésben egymással, mert Scserbak nemcsak a gondolatokkal játszadozik, hanem az idővel is, olykor három idő sűrűsödik össze egyetlen bekezdésben vagy éppen mondatban, a múlt, a jelen, a jövő, mert a krónika a huszadik század végén írja történetét. Sőt talán a régmúlt is, mert Scserbak stílusában felvillóznak a

XVIII. századi vagy még előbbi krónikaírás elemei is.

A történetek meghatók, elgondolkodtatók, olykor megdöbbentők, de mindig szellemesek. Krónikának azonban alig lehet nevezni őket, mert stílusának játékosága és történetinek fantasztikumába való sűrű átcsapása ellentétben van a krónikás hagyományokkal. A háborús és az ellenforradalmi borzalmakat, a koncentrációs táborok iszonyait feloldja a jövő kiegyensúlyozott derűje, Scserbak ötletessége, játszi humora és optimizmusa.

Lehetséges, hogy a szerző ezzel a könyvével új utat nyitott az irodalomban. (Európa. Modern Könyvtár.) Gr.

Tanulni — középiskolás fokon

ANGOL NYELV

A gimnáziumokban a nyugati nyelveket — köztük az angolt — 1956 után „rehabilitálták”. Ma Debrecen minden gimnáziumában tanítanak angolt, s mindenütt találunk legalább egy tagozatos csoportot is. Az egyetemen az angol az egyik legnépszerűbb nyelvcsak, s a végzett angolok a legkeresettebb szakemberek.

Aki az egyetem Hajdú-Bihar megyei első éves angolai között a megye angoltanításának helyzetét után érdeklődik, máris benn találja magát az angol nyelv oktatása körüli ellentmondások sűrűjében.

Ilyen diák ugyanis nem található.

Hajdú-Bihar megye területén összesen két helyen oktatják az angolt; Hajdúszoboszlón és Hajdúböszörményben. Tagozatos osztályok nincsenek. Szoboszlón az egyik tanár most végzi az angol szakot, a másik képzés nélkül tanít. Böszörményben oktat a megye egyetlen angol szakon végzett középiskolai tanára, de már ő is csak félállásban: jövőre a megyei könyvtárba jön dolgozni. S csak remélik, hogy kiszemelt utódja gyökeret ver Böszörményben.

Dr. Maros Miklósné szakfelügyelő (Tóth Árpád Gimnázium):

— A gyakorlat azt mutatja, hogy a megye iskoláiban nem mernek angol osztályt szervezni, mert ha ideiglenes találnak is angol szakos tanárokat, a legelőbbin nagyon gyorsan otthagynak a középiskolát. Elmennek üzemekbe fordítónak, személyzetisnek, egyetemi lektorátusra nyelvtanárnak, könyvtárosnak, tanácsai előadónak. Mindenütt nagyobb fizetést kapnak ugyanis, mint a tanári pályán.

A szakfelügyelő szavai lényegében választ adnak arra a kérdésre is, hogy miért kerül angol szakra újabban szinte kizárólag városi tagozatos osztályban végzett, többnyire értelmiségi származású gyerek. Mint azt a német és a francia nyelvről szóló cikkben is elmondtuk, a vidékiek a felkészülés szempontjából óriási hátrányban vannak. Debrecenben már két általános iskolai angol tagozatos osztály is indult, s mindenki, aki angol szakra jelentkezik, különösképpen készülhet a felvételi vizgára, amire vidéken egyszerűen nincs lehetőség.

Ez a helyzet nyilvánvalóan feszültségeket szül.

Melyek a tárgy oktatásának szakmai specialitásai?

A kérdésre válaszol: Grega Sára tanár (Csokonai Gimnázium), Gyera János tanár (Högyész Endre Gimnázium, Hajdúszoboszló).

GREGA SÁRA:

— Jelenleg az általános tantervű osztályokban heti két órában, az orosz tagozatos osztályokban heti három, az angol tagozatos osztályokban heti hat órában tanítjuk a nyelvet. Sajnos a heti kétórás oktatás a legjobb feltételek mellett is eleve reménytelen. Még akkor is elfelejtik a tanulók az egyik órától a mási-

kig a tanult anyagot, ha történetesen jó az órarend, és nem pl. hétfőn és szombaton van angol óra. Heti két órában egyik készséget sem lehet kifejleszteni. A gyerekeknek nincs sikerélményük, s inkább megutálják, mint megszeretik a nyelvet. Már a heti háromórás tanítás is ugrásszerűen növeli a kedvet, a hatékonyságot. De természetesen az igazi nyelvtanulási forma az állandó ismétlésekre, rögzítésekre lehetőseget adó tagozatos osztály.

GYERA JÁNOS:

— Ahhoz, hogy jobban taníthassunk, kellene egy nyelvi tanterem, ahol legalább egy helyen tarthatnánk a technikai eszközöket. Mert hiába van magnetofonszalagom, ha a sok ide-oda hurcolástól a gépek mind elromlanak.

— A tankönyvek jobbak a réginél, a nyelvtani anyag nem zsúfolt, még heti két órában is viszonylag könnyen tanítható. Nagy szükség lenne viszont olyan kiegészítő szöveggyűjteményekre, amelyek sokszínű, de egyszerű felépítésű szövegeket tartalmaznának.

GREGA SÁRA:

— Megemlítenék még néhány apró, de fontos dolgot, ami bizonyítja, hogy sokszor a nyelvtanítás technikai minimumával sem rendelkezünk. Nem lehet például angol nyelvű diafilmet kapni az egész országban, s ha elszakad a magnetofonszalagunk, megáll a tudományunk, mert szalagragasztó nincs. Nem kapható kész, nagy példányszámú képsorozat — a tanárnak magának kell valamit barkácsolni. Akármennyire is furcsa, angoltól soha sincs elegendő számú tankönyv.

— A tagozatos osztályok tananyaga külön kérdés. A mostani tagozatos negyedikesek például már harmadikban befejezték a normál tagozatos tankönyvet, s ebben az évben már nekem kellett őket ellátnom stencillezett vagy gépeelt segédanyaggal. Ez persze óriási munkátöbbletet jelent. Most például a tagozatos osztályban már a másodikban befejeztük a negyedik könyvet, s nem tudom, hogy két évig hogyan boldogulunk tankönyv nélkül.

— Feltétlenül szükségesnek látom ezenkívül, hogy az egyetem adjon ki egy füzetet, amely tartalmazza a felvételi követelményeket, mert enélkül sajnos nem tudunk mihez igazodni: az egyetem mindig többet és másként kéri az anyagot a felvételin, mint a középiskolai tanterv anyaga.

A nagyobb és kisebb gondok lercolattá állnak össze: megoldást a nyelvoktatás területén is csak a középiskolai struktúra alapos felülvizsgálata hozhat. Addig valahogyan a kisebb, sokszor helyi jellegű hiányok pótlásának lehetőségein kellene gondolkodni.

Bessenyei István

DEBRECENI SZOBROK ÉS EMLÉKTÁBLÁK

35

I. István domborműve a Déri téren

sága alatt is művészi tevékenységet építészeti és homlokzati tervekkel folytató. Rajzol, fest, szobrokat, belső készíti. Szibériai és kis-ázsiai benyomásai nagy hatással voltak művészetére.

A két világháború közt állandó kiállítója a Múcsarnoknak. E korszakból érdemes megemlíteni azt a pályázatot, amit a debreceni Tudományegyetem előtti „Reformátork” szobrára írtak ki. A négy reformátor kis kis modelljével a második díjat nyerte el, s mint díjazott munka szintén állami tulajdonba került.

A harmincas években valósítja meg régi álmát, s mintázza meg „Attila” lovasszobrát. A művész ezt tekinti élete főművének. Ennek elképzelése a távoli fogsága idejében született meg a hatalmas mongol pusztán, s hurcolta, érlelte egy jó évtizedig magában, míg művészi vágyát meg nem valósította.

A művésznek e termékeny korszakából való I. István király domborműve is. 1938-ban, a nagy államszervező halálának 900. évfordulója alkalmából nemcsak országos megemlékezéseket rendeztek, hanem sok képzőművészeti alkotást is készítették.

Az évforduló alkalmával a Vallás-és Közoktatásügyi Minisztérium pályázatot írt ki a Debrecenben elhelyezendő István-émlékmű megalkotására. A szakbizottság Cser Károly művész tervét fogadta el, s megbízást kapott annak kidolgozására.

E képzőművészeti alkotás Debre-

cen egyik legnagyobb domborműve. E dombormű nagy méreteivel és szoborszerű mintázásával kiemelkedik a hasonló művek sorából.

A műalkotás a művész legértettebb időszakából való. Ez időben kapta munkássága elismerését a fővárosi Lotz-aranyéremet, az állami kis aranyéremet, s a párizsi vilákiállítás egy arany- és két ezüstérmét.

A dombormű alsó széle a földtől kb. 2 m magasan van. A teljes keret szélessége kb. 1 méter 70 cm, a magassága kb. 3 m. A dombormű felső részén két angyal magasra tartja a király feje fölé a koronát, a magyar államiaságnak és a kor jogi felfogása szerint a hatalomnak forrását. A korona alatt I. István királyt lovon ülve ábrázolja a művész. A mester itt kissé eltér a hagyományos ábrázolástól. Bár az állam- és egyházszervező király munkásságát nem lehet teljesen szétválasztani, de Cser Károly inkább a céltudatos állam- és hadszervező uralkodó alakját emeli ki.

A mű középpontjában a király áll. Bár a felfogás és stílus nagyjából alkalmazkodik az uralkodó ízléséhez, mégsem a legendákkal övezett, szent életű királyt láthatjuk. I. István király alakjában a nagy korszakváltozást megérző, megértő s a változást erős kézzel megvalósítani tudó államférfi áll előttünk.

Érdekes a felemelt királyi kardot megfigyelni. Nem sújt egyik irányban sem, de demonstrálja, hogy az államot szervező király egyben katonai vezető is.

Nem fenyeget ez a kard senkit, de látnia kellett mind a belső, mind a külső ellenfeleinek. Külön tanulmányt lehetne írni a ló és a lovas ábrázolásáról. A lábát emelő, a fejével szinte a dombormű keretéből kilépő lovat erőteljesen, de finoman fékezi, visszatartja az uralkodó. Az indulni akaró, de a gyep-lő visszatartása következtében fejét leszegő ló szép ábrázolása a lovas és a ló együttműködésének. Ez a megoldás is jelképszerű. Annyira határozott a király tekintete, fejtartása, a lovon való magabiztossága, amennyire ura s méltó uralkodója tudott lenni a fiatal magyar államnak a bonyolult belső és külső helyzet közepette.

A keletről jött nomád magyarság alapos ismerője s népének felekezője messze európai távlatokba tekint.

A lovas dombormű megmintázásán mintha érződne a nagy mester, Stróbl Alajos hatása is.

A művész jól tanulmányozta a falrészt s a környezetet. Itt Cser Károly építészszobrász tapasztalata is érezhető. A nagy méretű dombormű nem bontja meg a fal szép felületét, hanem harmonikusan bele illeszkedik.

A kettős alsó párkány alatt egy harmadik lépcső is van, ami nemcsak a megfelelő alapot biztosítja, hanem emeli is az összhatást.

Cser Károly több alkotását őrzi a Nemzeti Galéria, pl. Anya gyermekkel, Menekülő stb. Kár, hogy a mester egyetlen debreceni alkotását a járda szélén levő két fa koronája takarja. Érdemes lenne megkeresni annak lehetőségét, hogyan lehetne jobb rálátást biztosítani.

Bár az emlékműnek beillő alkotás alá ismeretlen kezek korábban is helyeztek el virágot, 1970. aug. 20-án a Hazafias Népfremlő honismereti és helytörténeti albizottsága első ízben helyezte el koszorút. Szép lenne ezt rendszeressé tenni.

Szamosújvári Sándor

Armstrong ismét gyakorol

Louis Armstrong, a dzsessz koronázatlan királya újból gyakorol. Első alkalom, hogy kezébe vehette trombitáját a két hónappal ezelőtti kórházi kezelése óta. Az orvosok napi felőrási gyakorlást engedélyeztek számára. Armstrong július 4-én ünnepli 71. születésnapját. (Telefotó — AP—MTI—KS)

Jubileumi táborozás

Jubileumi táborozással zárja a gazdag évet a sárrétudvari táborozó tábor. A sárrétudvari táborozó tábor vezetője, Csütörtökön mintegy 1000 fiatal port utazott el a káptal-történeti táborba. Az úttörő töltik idejüket pihenés-lással a Balaton parti csapat honismereti tagjai az ország más táborozó táboraihoz. Szabó Irén vezető tanár vezetésével töltöttek el egy hetet, megismerkedtek az ott élő szokásaikkal, népi hagyományokkal.